

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор

Інституту історії України НАН України

академік НАН України

Валерій СМОЛІЙ

2025 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЗБРОЄЗНАВСТВО ЯК СПЕЦІАЛЬНА ТА МІЖДИСЦИПЛІНАРНА ГАЛУЗЬ
ІСТОРИЧНОЇ НАУКИ. ІСТОРІЯ ЗБРОЇ ТА МЕТОДИ ЇЇ ДОСЛІДЖЕННЯ

підготовки здобувачів вищої освіти
на третьому (освітньо-науковому) рівні
на здобуття ступеня: доктор філософії (PhD)
за спеціальністю 032 «Історія та археологія»
галузі знань: 03 «Гуманітарні науки»

Розглянуто та затверджено

На засіданні Вченої ради Інституту

від «30» лютого 2025 року
протокол № 9

Київ – 2025

Розробник силябусу

Гарант освітньої програми

**НАЗВА ДИСЦИПЛІНИ: ЗБРОЄЗНАВСТВО ЯК СПЕЦІАЛЬНА ТА
МІЖДИСЦИПЛІНАРНА ГАЛУЗЬ ІСТОРИЧНОЇ НАУКИ. ІСТОРІЯ ЗБРОЇ ТА
МЕТОДИ ЇЇ ДОСЛІДЖЕННЯ**

Вибіркові навчальні дисципліни.

Дисципліни професійної підготовки.

Галузь знань: 03 «Гуманітарні науки»

Спеціальність: 032 «Історія та археологія»

Освітній рівень: третій рівень освіти (доктор філософії)

ВИКЛАДАЧ: Тоїчкін Денис Віталійович, доктор історичних наук, старший науковий співробітник відділу спеціальних галузей історичної науки та електронних інформаційних ресурсів Інституту історії України НАН України.

Тел. роб. +38(044)279-87-04

E-mail: denisvt68@gmail.com

Персональні профілі та сторінки web-ресурсів:

<https://scholar.google.com/citations?user=yf1PHIQAAAAJ&hl=uk>

[http://resource.history.org.ua/cgi-](http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=HIST&P21DBN=HIST&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=hist_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=HID=&S21STR=0000443)

[bin/eiu/history.exe?&I21DBN=HIST&P21DBN=HIST&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=hist_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=HID=&S21STR=0000443](http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=HIST&P21DBN=HIST&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=hist_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=HID=&S21STR=0000443)

<https://orcid.org/0000-0003-0433-8335>

<https://zbroeznav.com/denis-toichkin/>

<https://nas.academia.edu/DenisToichkin>

ЗАГАЛЬНЕ НАВАНТАЖЕННЯ: 4 кредити ECTS

Аудиторних занять: 64 академічних годин (18 лекцій і 10 семінарів по 2 академічні години; дві контрольні (модульні) роботи – 4 академічні години; консультація та залік – 4 академічні години).

Самостійна робота слухачів курсу: 74 години.

Форма підсумкового оцінювання: залік.

АНОТАЦІЯ

Анотація курсу

Навчальний курс «Зброєзнавство як спеціальна та міждисциплінарна галузь історичної науки. Історія зброї та методи її дослідження» розрахований на слухачів (аспірантів), які мають освітньо-кваліфікаційний рівень магістра.

Курс складається із двох змістовних модулів та побудований за вимогами Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS).

Навчальний курс безпосередньо пов'язаний з навчальними та вибірковими курсами джерелознавства, спеціальних історичних дисциплін, археології, мистецтвознавства, військової, глобальної історії, є продовженням фахової освіти та передбачає поглиблення отриманих знань та вмінь.

У цьому курсі пропонується освоїти теорію та практику зброєзнавства як спеціальної історичної дисципліни; на прикладі зброї як комплексного історичного джерела освоїти різноманітні методи роботи з джерелами; відкрити можливості цільового застосування знань з історії зброї для висвітлення різноманітних історичних процесів.

Мета навчальної дисципліни: засвоєння здобувачами знань про зброєзнавство як спеціальну історичну дисципліну, сучасний рівень її розвитку та міжгалузевої інтеграції. Аналіз еволюції зброї та усвідомлення її теоретико-методологічної ролі як історичного джерела у процесі історичних досліджень.

Завдання навчальної дисципліни: ознайомити слухачів з теоретичними засадами, дослідницькими можливостями, дисциплінарним статусом, методологічним інструментарієм зброєзнавства, історією розвитку зброї. Продемонструвати сучасні методики дослідження зброї як історичного джерела.

ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ І РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Шифр згідно з ОНП	Компетентності
Загальні компетентності (ЗК)	
ЗК 2	Здатність використовувати у професійній діяльності базові загальні знання з різних наук (філософії науки та культури, педагогіки, антропології, мистецтвознавства, демографії тощо).
ЗК 3	Здатність до розуміння широкого кола філософсько-світоглядних проблем, глибинного усвідомлення суспільних процесів, причинно-наслідкових зв'язків.
ЗК 4	Здатність застосовувати сучасні інформаційні технології у різних видах професійної діяльності; володіти основними методами і засобами набуття, зберігання та обробки інформації; знаходити необхідну інформацію, критично її осмислювати, порівнювати та аналізувати з метою визначення рівня її вірогідності; користуватися бібліотечними та архівними фондами як традиційними, так і електронними.
ЗК 6	Здатність виявляти, формулювати і розв'язувати дослідницькі проблеми, приймати обґрунтовані рішення та створювати алгоритм їхнього втілення у практику.
ЗК 7	Здатність до наукового пошуку; володіння необхідним дослідницьким інструментарієм; адекватного висвітлення та оцінювання історичних знань.
Фахові компетентності (ФК)	
ФК 2	Володіння сучасною науковою термінологією, глибинне розуміння змісту фахових термінів.
ФК 3	Знання з філософії історії, зокрема розуміння сутності історичних теорій щодо реконструкції минулого людства, обізнаність з основними науковими напрямками та науковими школами.
ФК 4	Навички із застосування спеціального інструментарію з метою відбору, аналізу, інтерпретації історичних джерел, верифікації наведеної в них інформації
ФК 5	Вміння орієнтуватися в системі збереження архівних документів, спеціальні знання з історії функціонування державної машини та особливостей діловодства різних країн в різні історичні періоди, що дозволяє виявити необхідну для дослідження джерельну базу.
ФК 6	Вміння застосовувати під час дослідження класичні та сучасні наукові методи, зокрема історичні та міждисциплінарні, адекватно визначати методiku дослідження відповідно до висунутих завдань та сформульованих цілей.
ФК 9	Здатність визначати вплив соціокультурного середовища, політичної системи на формування особистості та роль особистості в історії.
Програмні результати навчання (ПРН)	
ПРН 1	Вільне володіти всім арсеналом знань про минуле людства, закони і тенденції розвитку суспільства, інструменти та практики його вивчення.
ПРН 2	Знати основні теорії, ідеї, концепції, напрямки історичних

	досліджень як класичних, так і новітніх, зокрема локальної історії, регіоналістики, просопографії, усної історії, інтелектуальної історії тощо.
ПРН 3	Опанувати сучасну термінологічну систему та понятійний апарат історичної науки і соціогуманітаристики.
ПРН 4	Уміти збирати, опрацьовувати та зберігати наукову інформацію за допомогою сучасних інформаційних технологій.
ПРН 5	Уміти відбирати, аналізувати, класифікувати джерела для здійснення наукового дослідження, визначати рівень їхньої достовірності та інформативності, верифікувати наведені в них відомості.
ПРН 6	Втілювати в історичному дослідженні вже існуючі теоретичні розробки, визначати наявні проблеми, шукати шляхи їхнього розв'язання.
ПРН 8	Уміння обирати методологічний інструментарій та стратегічні підходи відповідно до особливостей наукового дослідження, його мети та завдань, розглядати проблему.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Тематичний план

№ з/п	Назва теми	Загальна кількість годин	Лекції	Семінари, підсумковий модульний контроль (контрольні роботи) та залік	Самостійна робота
Модуль 1. Теоретико-методологічні засади та історія зброєзнавства					
1	Зброєзнавство як спеціальна історична дисципліна, його місце в системі джерелознавства	6	2	2	2
2	Історія та історіографія зброєзнавства	4	2	1	2
3	Розвиток зброєзнавства в Україні	6	2	1	2
4	Історія дисциплінарного статусу зброєзнавства та його сучасний стан в Україні	6	2	–	2
5	Зброя, як історичне джерело. Визначення, джерельний потенціал та історико-культурне значення предмету	4	2	–	2
6	Види зброєзнавчих джерел, особливості їх вивчення	6	2	2	2
7	Методологія та міждисциплінарні зв'язки зброєзнавства. Методологічна схема дослідження зброї	8	2	4	2
8	Матеріалознавчі технології дослідження речових джерел у зброєзнавстві	6	2	2	2
<i>Підсумковий модульний контроль (контрольна робота)</i>		2	–	2	–
Всього за модуль 1		46	16	14	16

Модуль 2. Історія зброї та її регіональні особливості					
9	Вступ	4	2	–	2
10	Зброя Давнього світу. Країни Середземноморського басейну. Зброя раннього залізного віку у Європі та на теренах України	6	2	2	2
11	Історичний розвиток зброї в період Середньовіччя	6	2	2	2
12	Розвиток зброї в період Раннього нового часу	6	2	2	2
13	Зброя уставних зразків, XVIII-XX ст.	6	2	2	2
14	Зброя країн Азії	10	4	4	4
15	Зброярські центри. Майстри. Тавра.	6	2	2	2
16	Історичні технології виготовлення зброї	6	2	2	2
18	Законодавство України та зарубіжних країн щодо історичної зброї	6	2	2	2
<i>Підсумковий модульний контроль (контрольна робота)</i>		2	–	2	–
Всього за модуль 2		58	20	20	18
<i>Письмова робота – дослідницька студія</i>		38	–	–	38
<i>Підсумковий контроль (консультація та залік)</i>		4	–	4	–
Разом за курс		146	36	28	74

№ з/п	Теми семінарів	Кількість годин
Модуль 1		
Семінар 1	<p>Зброєзнавство як спеціальна історична дисципліна</p> <p>1. Визначення, завдання науки та її місце у системі історичного джерелознавства.</p> <p>2. Зброя як історичне джерело та предмет дослідження зброєзнавства.</p> <p>Література:</p> <p>Зброєзнавство // Специальные исторические дисциплины: Учеб. пособие / В.А. Замлинский, М.Ф. Дмитриенко, Т.А. Балабушевич и др.; Под ред. А.А. Замлинского, М.Ф. Дмитриенко. Киев, 1992. С. 233-236.</p> <p>Історичне джерелознавство: підручник / Калакура Я.С. та ін. Київ, 2002. 488 с.</p> <p>Сидоренко В. Зброєзнавство як історична дисципліна. Історичні джерела та їх використання. Київ, 1966. Вип. 2. С.75-80.</p> <p>Тоїчкін Д. Зброєзнавство // Енциклопедія історії України. Київ, 2006. Т.3. С.306-307.</p> <p>Тоїчкін Д. Зброєзнавство // Спеціальні історичні дисципліни. Довідник. Київ, 2008. С. 265-275.</p> <p>Тоїчкін Д. Зброя // Енциклопедія історії України. Київ, 2006. Т.3. С.311-314.</p>	2

	<p><i>Kwaśniewicz W.</i> Encyklopedia dawnej broni i uzbrojenia ochronnego. Warszawa, 2017. S. 62-82.</p> <p><i>Crevelde van M.</i> Technology and War: From 2000 B.C. to the Present. New York, 1989. 342 p.</p>	
Семинар 2	<p>Історія розвитку та дисциплінарний статус зброєзнавства</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поява терміну «зброєзнавство» та ранній етап науки. 2. Розвиток науки у XX-XXI ст. 3. Розвиток зброєзнавства в Україні. 4. Дисциплінарний статус зброєзнавства. <p>Література:</p> <p><i>Тоїчкін Д.</i> Етапи розвитку зброєзнавчої історіографії Старого світу та короткий огляд розвитку зброєзнавства у Європі до кінця XIX ст. // Військово-науковий вісник. 2021. № 35. С.238-251.</p> <p><i>Тоїчкін Д.</i> Зброєзнавство // Спеціальні історичні дисципліни. Довідник. Київ, 2008. С. 265-275.</p> <p><i>Тоїчкін Д.</i> Проблематика походження козацької зброї в українській історіографії // Історіографічні дослідження в Україні. Київ, 2009. Вип. 20. С. 323-341.</p> <p><i>Тоїчкін Д.</i> Формування наукових уявлень про козацьку клинкову зброю: від др. пол. XIX ст. до сучасності // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». 2014. №784 «Держава та армія». С. 25-34.</p>	2
Семинар 3	<p>Методологія та міждисциплінарні зв'язки зброєзнавства</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Термінологія та класифікація. Загальна методологічна схема дослідження зброї. 2. Дослідження зображальних та писемних джерел у зброєзнавстві. 3. Дослідження символіки та епіграфіки на зброї. 4. Дослідження декоративного оздоблення зброї. <p>Література:</p> <p><i>Бережинський В.</i> Словник історичних зброєзнавчих термінів (за матеріалами озброєння Київської Русі). Київ, 2000. 68с.</p> <p><i>Гуцул В.</i> Зброя князя Костянтина Івановича Острозького у зображеннях, текстах та артефактах // Острозька давнина. Остріг, 2016. Вип. 5. С. 5-22.</p> <p><i>Кріль М.</i> Основи палеографії. Київ, 1995. 195 с.</p> <p><i>Панібудьласка А., Канцелярук Б.</i> Історія української зброї: словник військових термінів. Київ, 1993. 128 с.</p> <p><i>Селівачов М.</i> Лексикон української орнаментики (іконографія, номінація, стилістика, типологія). Київ, 2009. 408 с.</p> <p><i>Суховарова-Жорнова О.</i> Методи дослідження історичних портретів XVII-XVIII століть як джерела інформації // Спеціальні історичні дисципліни: питання методики і практики. Київ, 2003. Число 10. Ч. 1. С. 136-160.</p> <p><i>Тоїчкін Д.</i> Вимоги до експертів, які проводять державну експертизу за напрямом діяльності “Історична зброя”. – Електрон. дані. 2018. Режим доступу: https://zbroeznav.com/?p=6517</p> <p><i>Тоїчкін Д.</i> До питання про походження шабель XVII ст.,</p>	2

	<p>прикрашених християнською символікою та епіграфікою // Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики: зб. наук. пр. Число 20: Генеалогія та геральдика. Київ, 2012. С. 209-231.</p> <p><i>Тоїчкін Д.</i> Класифікація та зміст символіки на клинковій зброї XV-XIXст. в українських музеях: геральдика, епіграфіка, орнаментика // Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики. Ч. 17: зб. наук. праць. Київ, 2009. С. 149-176.</p> <p><i>Тоїчкін Д.</i> Основні проблеми і завдання сучасних класифікацій історичної холодної зброї // Речі і образи: матеріали конференції “Спеціальні історичні дисципліни в контексті “речового” та “візуального” поворотів європейської гуманітаристики” (4 жовтня 2019 р., м. Київ) / Відп. ред. О. Ковалевська. Київ, 2020. С. 84-94.</p> <p><i>Тоїчкін Д.</i> Проблеми термінології, понятійного апарату та огляд типологій клинкової зброї // Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики: зб. наук. праць та спогадів пам’яті В. О. Замлинського / Відп. ред. М. Дмитрієнко. Київ, 2001. Ч. 6. Част. 1. С. 224-245.</p> <p><i>Kwaśniewicz W.</i> Encyklopedia dawnej broni i uzbrojenia ochronnego. Warszawa, 2017. 632 s.</p> <p><i>Stone G.</i> A glossary of the construction, decoration and use of arms and armour in all countries and in all times. Portland, Maine, 1934. 694 p.</p>	
Семінар 4	<p>Традиційні та інноваційні матеріалознавчі методи дослідження зброї</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дослідження ремісничих технік. 2. Дослідження металів. 3. Дослідження інших матеріалів. <p>Література:</p> <p><i>Бялік О. та ін.</i> Структурний аналіз металів. Металографія. Фрактографія: Підручник. Київ, 2006. 328 с.</p> <p><i>Кузін О., Яцюк Р.</i> Металознавство та термічна обробка металів: Підручник. Київ, 2005. 324 с.</p> <p><i>Назаренко В.</i> Булатна сталь. Індія, Росія, Україна. Київ–Черкаси, 2013. 436 с.</p> <p><i>Тоїчкін Д.</i> Клинкова зброя: методологічна схема й методи дослідження // Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики. Число 14. Зб. наук. праць: У 2-х част. – Київ, 2007. Т.1. С. 220-240.</p> <p><i>Тоїчкін Д., Назаренко В.</i> Конструкція клинкової зброї з булатної сталі. Шабля й кинджал // Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики. зб. наук. пр. Число 22-23. Київ, 2013. С. 268-293.</p> <p><i>Шмагало Р.</i> Енциклопедія художнього металу. Т.1. Світовий та український художній метал. Класифікація, термінологія, стилістика, експертиза.</p>	2
Модуль 2		
Семінар 5	Виділення зброї як спеціалізованого інструменту збройного	2

	<p>насилства. Зброя Давнього світу.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Інструменти кам'яної доби та поява зброї. Зброя тубільних племен. 2. Зброя стародавнього сходу. 3. Зброя античного світу. 4. Зброя раннього залізного віку на теренах України. Скіфська та сарматська зброя. <p>Література: <i>Грицюк В.</i> Військо скіфів (озброєння, організація, війни та воєнне мистецтво). Чернівці, 2009. С. 58-95. <i>Клочко В.</i> Озброєння та військова справа населення України (500–900 рр. до Р. Х.). Київ, 2006. 336 с. <i>Bishop M., Coulston J.</i> Roman Military Equipment. From the Punic Wars to the Fall of Rome. Oxford, 2013. 322 p. <i>Snodgrass A.</i> Arms and Armour of the Greeks. Ithaca–New York, 1967. 152 p.</p>	
Семінар 6	<p>Розвиток зброї та мілітарних технологій у період Середньовіччя</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Формування рицарських мілітарних технологій. 2. Особливості східного мілітарного тренду. 3. Розвиток зброї на теренах України VIII-XV ст. <p>Література: <i>Бережинський В.</i> Мілітарія Київської Русі. Київ, 2014. 370 с. <i>Гуцул В.</i> Рицарська мілітарна технологія в Києво-Руській та Польсько-Литовській державах у XIII-XVI ст.: інструменти, концепції та практики збройної боротьби: рукоп. дис. ... канд. іст. наук: 07.00.02. Київ, 2011. 187 с. <i>Котляр М.</i> Нариси воєнного мистецтва Давньої Русі. Київ, 2010. 280 с. <i>Криганов А.</i> Військова справа кочівників Північного Причорномор'я кінця IV-початку XIII століть=Военное дело кочевников Северного Причерноморья конца IV - начала XIII веков. Суми, 2012. 232 с. <i>Мальченко О.</i> Артилерія на українських землях у XIV–XV століттях. Київ, 2005. 184 с. <i>Папакін А.</i> Світанок Русі. Військова справа в Україні епохи вікінгів (IX-X ст.). Київ, 2023. 232 с.</p>	2
Семінар 7	<p>Розвиток зброї періоду Модерну</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вплив Мілітарної революції на розвиток комплексів озброєння Старого світу. 2. Розвиток зброї на теренах України XV-XVIII ст. Козацький комплекс озброєння. 3. Зброя регулярних армій XVIII-XIX ст. 4. Розвиток озброєнь у XX ст. Зміна мілітарної парадигми. <p>Література: <i>Мальченко О.</i> Художнє лиття гармат у Гетьманщині за часів правління Івана Мазепи. Київ, 2007. 160 с. <i>Свешніков І.</i> Битва під Берестечком. Львів, 1992. 304 с. <i>Тоїчкін Д.</i> Клинок зброя козацької старшини XVI – першої половини XIX ст.: проблеми атрибуції та класифікації. Київ,</p>	2

	<p>2013. 464 с. <i>Тоїчкін Д.</i> Середньовічний меч як традиційна ознака військово-рицарського стану на українських землях // Військово-історичний альманах. 2013. Число 1-2 (25-26). С. 38-46.</p> <p><i>Black J.</i> European Warfare, 1660–1815. London, 1994. 289 p.</p> <p><i>Bishop C. (ed.)</i> The Encyclopedia of Weapons of World War II New-York, 2002. 544 p.</p> <p><i>Duffy C.</i> The Military Experience in the Age of Reason. London, 1987. 337 p.</p> <p><i>Holmes R. (ed.)</i> The Oxford Companion to Military History. Oxford, 2001. 1072 p.</p> <p><i>Overy R.</i> Why the Allies Won. London, 1995. 396 p.</p> <p><i>Parker G.</i> The Military Revolution: Military Innovation and the Rise of the West, 1500-1800. Cambridge, 1988. 257 p.</p> <p><i>Strachan H.</i> The First World War: Vol. I: To Arms. Oxford, 2001. 1228 p.</p>	
Семинар 8	<p>Зброя країн Сходу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зброя Індії. 2. Зброя Персії та Османської імперії. 3. Зброя Японії. 4. Зброя Китаю та країн Південно-Східної Азії. <p>Література: <i>Тоїчкін, Д., Горячкін, Д., Ковальов, Г.</i> Японська зброя з приватних колекцій в Національному військово-історичному музеї України // Історія давньої зброї. Дослідження 2020: зб. наук. праць. Київ, 2023. С. 332-338.</p> <p><i>Хорасані М., Тоїчкін Д.</i> Перський ніж: карт // Військово-історичний альманах. 2012. №24. С.106-118.</p> <p><i>Khorasani M.</i> Arms and Armor from Iran. The bronze Age to the End of the Qajar Period. Tübingen, 2006. 776 p.</p> <p><i>Lebedynsky I.</i> Les Armes Orientales. La Tour du Pin, France</p> <p><i>Żygulski Z.</i> Broń wschodnia: Turcja, Persja, Indie, Japonia. Warszawa, 1986. 176 s.</p>	2
Семинар 9	<p>Зброярські центри, виробничі тавра. Історичні технології виготовлення зброї</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розвиток зброярських технологій. 2. Розвиток зброярських виробничих об'єднань та центрів. 3. Поява та розвиток систем таврування зброї. <p>Література: <i>Зуб Д.</i> Нариси з історії золотарства Галичини. Львів, 2003. 360 с.</p> <p><i>Назаренко В.</i> Булатна сталь. Індія, Росія, Україна. Київ–Черкаси, 2013. 436 с.</p> <p><i>Шмагалю Р.</i> Енциклопедія художнього металу. Т.1. Світовий та український художній метал. Класифікація, термінологія, стилістика, експертиза.</p> <p><i>Durand-Charre M.</i> Damascus and Pattern-Welded Steels. Forging</p>	2

	<p>Blades since the Iron Age. EDP Sciences, 2014. 216 p.</p> <p>Sache M. Damascus Steel: Myth, History, Technology, Applications. Düsseldorf, 1994. 255 p.</p> <p>Williams A. The Sword and the Crucible: A History of the Metallurgy of European Swords Up to the 16th Century. Leiden, 2012.</p>	
Семінар 10	<p>Законодавство України та зарубіжних країн щодо історичної зброї</p> <p>1. Законодавство країн Західної Європи та США щодо колекціонування антикварної зброї.</p> <p>2. Особливості законодавства України щодо придбання, зберігання та транспортування антикварної зброї.</p> <p>Література:</p> <p>Наказ МВС № 749 від 07.08.2013 «Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної і холодної зброї...».</p> <p>Лист ДМСУ N 29/1-10.2/1013-ЕП від 22.03.2010 «Методичні рекомендації криміналістичного дослідження холодної зброї та конструктивно схожих з нею виробів».</p> <p>Закон України «Про музеї та музейну справу».</p> <p>Закон України «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей».</p> <p>Постанова Кабінету Міністрів України від 26 серпня 2003 р. №1343 «Про затвердження Порядку проведення державної експертизи культурних цінностей та розмірів плати за її проведення».</p>	2
Підсумковий (модульний) контроль	Контрольні роботи	4
Підсумковий контроль	Консультація та залік	4

Самостійна робота здійснюється у вигляді опрацювання лекційного матеріалу, додаткової літератури задля кращого засвоєння ідей, положень, концептів та фактажу навчального курсу та підготовки дослідницької роботи **за проблематикою, погодженою з викладачем.**

ПОРЯДОК І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання успішності аспіранта за кожним із запланованих видів робіт здійснюється у відповідності до таких критеріїв:

Вид роботи	Кількість балів за один вид роботи	Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів за курс
<i>Лекції</i>	1	Аспірант відвідує лекційне заняття, якісно веде конспект лекції	За лекції – 16
	0	Аспірант не відвідує лекцію	
<i>Практичне</i>	3	Аспірант ставить змістовні запитання,	За практичні

<i>заняття (семінари)</i>		висловлює аргументовані зауваження, бере участь у дискусії	заняття (семінари) – 24
	1-2	Аспірант ставить запитання, але не висловлює аргументованих зауважень та/або не бере участі в дискусії	
	0	Пасивна участь у практичному занятті	
<i>Самостійна робота (письмова робота – дослідницька студія)</i>	20	Роботу виконано і подано вчасно; автор демонструє аналітичний та творчий підхід, знання особливостей досліджуваного явища, виклад є логічним. Роботу оформлено відповідного до чинних вимог.	За самостійну роботу – 20
	15-19	Роботу виконано і подано вчасно; автор демонструє аналітичний та творчий підхід, знання особливостей досліджуваного явища, виклад є в цілому логічним. Але є незначні недоліки: деяка непослідовність у викладенні матеріалу, певні прогалини у розумінні явища, фактичні помилки. Роботу оформлено відповідного до чинних вимог, але є невеликі хиби в оформленні.	
	9-14	Роботу виконано і подано вчасно; автор демонструє непогане знання матеріалу, але є значна кількість недоліків різного характеру, структурні порушення, нелогічність у викладі матеріалу, нехтування приписами оформлення роботи.	
	1-8	Роботу подано невчасно; автор не засвоїв необхідний матеріал, не розуміє досліджуваного явища.	
	0	Робота взагалі не підготовлена аспірантом	
<i>Контрольні (модульні роботи)</i>	5	Аспірант надав вичерпні відповіді на всі питання контрольної роботи, продемонстрував глибоке знання матеріалу	За контрольні роботи – 10
	3-4	Аспірант надав вичерпні відповіді на всі питання контрольної роботи, але є незначні недоліки: деяка непослідовність у викладенні матеріалу, певні прогалини у розумінні явища, фактичні помилки.	
	1-2	Аспірант відповів не на всі питання контрольної роботи, не засвоїв необхідний матеріал.	
	0	Аспірант не відповів на жодне питання контрольної роботи чи не з'явився на контрольну роботу	
<i>Залік</i>	30	Аспірант демонструє глибокі знання, дає вичерпну відповідь на екзаменаційні та додаткові питання, впевнено аргументує свою позицію.	

РОЗПОДІЛ БАЛІВ ЗА РЕЙТИНГОВОЮ СИСТЕМОЮ

Модулі	I	II
Лекції	0-9	0-7
Семінари	0-15	0-9
Самостійна робота (письмова робота – дослідницька студія)		0-20
Контрольні (модульні роботи)	0-5	0-5
Робота за модулями	0-29	0-41
Підсумковий контроль (залік)	0-30	
Всього за курс	0-100	

Порядок перерахунку рейтингових показників нормованої 100-бальної університетської шкали оцінювання в національну 4-бальну шкалу та шкалу ECTS

Рейтинговий показник	Оцінка за ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Залік	Залік
90-100	A (відмінно)	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	добре	
75-81	C (добре)		
64-74	D (задовільно)	задовільно	
60-63	E (достатньо)		
35-59	FX (незадовільно)	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання
1-34	F (неприйнятно)	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Мінімальний пороговий рівень оцінки за роботу в семестрі (допуск до заліку) становить 35 балів. У разі отримання оцінки «неприйнятно» (нижче 35 балів) аспірант зобов'язаний повторно пройти курс навчання із зазначеної дисципліни. У разі отримання оцінки «незадовільно» аспірант має право на два перескладання: викладачеві та комісії. При цьому максимальна підсумкова оцінка після перескладання може бути лише «достатньо». Замість перескладання комісії аспірант може обрати повторне вивчення дисципліни.

ФОРМА ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль знань з метою перевірки рівня засвоєння слухачами певних тем навчальної програми відбувається під час проведення семінарських занять. Формами поточного контролю з дисципліни «Зброєзнавство як спеціальна та міждисциплінарна галузь історичної науки. Історія зброї та методи її дослідження» є опитування, аналіз

пропонованих для ознайомлення наукових статей і монографій, дискусії щодо викладених у них проблем. Поточний контроль передбачає оцінювання відповідно до критеріїв, викладених у «Порядку і критеріях оцінювання».

Підсумковий контроль передбачає дві контрольні (модульні) роботи та залік. Контрольні роботи відбуваються у письмовому форматі, а залік у форматі усної співбесіди в очному режимі чи режимі відеоконференції. На контрольну роботу виносяться питання, що обговорювалися під час семінарських занять. На залік виносяться питання із запропонованого нижче переліку. За потреби ставляться додаткові/уточнюючі питання з обсягу навчального курсу.

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Об'єкт, предмет і завдання зброєзнавства.
2. Зброя як історичне джерело та предмет дослідження зброєзнавства. Класифікація зброї.
3. Загальна методологічна схема дослідження зброї. Порядок опису предмета. Правила складання експертного висновку.
4. Поява терміну «зброєзнавство» та ранній етап науки.
5. Розвиток зброєзнавства у XX-XXI ст.
6. Розвиток зброєзнавства в Україні.
7. Дослідження зображальних та писемних джерел у зброєзнавстві.
8. Значення клинкової епіграфіки для атрибуції холодної зброї. Її різновиди та методи дослідження.
9. Дослідження декоративного оздоблення зброї. Важливість орнаментики для атрибуції холодної зброї. Пояснити найважливіші стилістичні особливості оформлення зброї.
10. Дослідження ремісничих технік виготовлення зброї.
11. Дослідження металів. Технологічні прийоми металообробки
12. Дослідження матеріалів виготовлення зброї.
13. Інструменти кам'яної доби та поява зброї.
14. Зброя стародавнього сходу.
15. Зброя античного світу.
16. Зброя раннього залізного віку на теренах України. Скіфська та сарматська зброя.
17. Формування рицарських мілітарних технологій та комплексу озброєння.
18. Особливості східного мілітарного тренду та комплексу озброєння у Середньовіччі.
19. Розвиток зброї на теренах України VIII-XV ст.
20. Вплив Мілітарної революції на розвиток комплексів озброєння Старого світу.
21. Розвиток зброї на теренах України XV-XVIII ст. Козацький комплекс озброєння.

22. Зброя регулярних армій XVIII-XIX ст. Виникнення уставних зразків.
23. Розвиток озброєнь у XX ст.
24. Зброя Індії (Середньовіччя та доба Модерну). Базова термінологія, класифікація та особливості вивчення.
25. Зброя Персії (Середньовіччя та доба Модерну). Базова термінологія, класифікація та особливості вивчення.
26. Османської імперії. Базова термінологія, класифікація та особливості вивчення.
27. Різновиди озброєння Японії. Особливості мечів у різні історичні періоди. Основні традиції виготовлення мечів. Базова термінологія, класифікація та особливості вивчення.
28. Зброя Китаю та країн Південно-Східної Азії (Середньовіччя та доба Модерну). Базова термінологія, класифікація та особливості вивчення.
29. Основні етапи розвитку зброярських технологій. Булат і дамаск.
30. Розвиток зброярських виробничих об'єднань та центрів. Системи таврування зброї.
31. Закони та законодавчі акти, які регламентують обіг старовинної холодної зброї в Україні.

ПОЛІТИКА КУРСУ

Слухач зобов'язаний відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого розкладу, не запізнюватися. У разі дистанційних занять – завчасно перевіряти готовність технічних засобів, пристроїв та програмних продуктів до занять.

У разі відсутності: через хворобу – аспірант зобов'язаний надати відповідний документ гаранту освітньо-наукової програми, через поважні особисті чи родинні обставини – пояснювальну записку на ім'я гаранта освітньо-наукової програми.

ПОЛІТИКА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Виконання навчальних завдань і робіт має відповідати вимогам «Положення про дотримання академічної доброчесності науковими працівниками та здобувачами вищої освіти в Інституті історії України НАН України» <http://history.org.ua/uk/post/50146> (наказ № 2/1-од від 2.01.2024 року).